

PROGRAM PRIORYTETOWY

Tytuł programu:

Efektywne wykorzystanie energii

Część 3) Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych

1. Cel programu

Oszczędność energii i ograniczenie emisji CO₂ poprzez dofinansowanie przedsięwzięć poprawiających efektywność wykorzystania energii w nowobudowanych budynkach mieszkalnych.

2. Wskaźniki osiągnięcia celu

Nazwa wskaźnika / jednostka miary	Oszczędność energii / MWh/rok					
Forma dofinansowania:	bezzwrotna					
Rok	2013	2014	2015	2016	kolejne lata	Razem
Wartości wskaźnika						
I* Planowane	3 100	11 800	16 200	19 300	43 100	93 500
II** Rzeczywiste	500	3 000	8 300	14 000	67 700	93 500

*) wartości miernika wynikające z planowanych do zawarcia umów

**) wartości miernika wynikające z planowanych do zakończenia umów

Nazwa wskaźnika / jednostka miary	Ograniczenie emisji CO ₂ /Mg/rok					
Forma dofinansowania:	bezzwrotna					
Rok	2013	2014	2015	2016	kolejne lata	Razem
Wartości wskaźnika						
I* Planowane	1 100	4 100	5 600	6 700	14 800	32 300
II** Rzeczywiste	200	1 000	2 900	4 800	23 400	32 300

*) wartości miernika wynikające z planowanych do zawarcia umów

**) wartości miernika wynikające z planowanych do zakończenia umów

3. Budżet

Planowane zobowiązania dla bezzwrotnych form dofinansowania wynoszą 300 mln zł.

Wyплаты środków z podjętych i planowanych zobowiązań dla bezzwrotnych form dofinansowania programu wynoszą 300 mln zł.

Tabelę budżetu programu priorytetowego przedstawiono w załączniku 2 do programu.

4. Okres wdrażania programu

1. Program jest wdrażany w latach 2013 – 2022.
2. Alokacja środków (kwota dotacji w planowanych do zawarcia umowach kredytu):
  - 1) 100 mln zł – w latach 2013 – 2015;
  - 2) 200 mln zł – w latach 2016 – 2018;z zastrzeżeniem, że mogą nastąpić przesunięcia alokacji środków między ww. okresami, w zależności od poziomu wykorzystania przez banki limitu środków na częściowe spłaty kapitału kredytu.
3. Wydatkowanie środków w terminie do 31.12.2022 roku.

5. Terminy i sposób składania wniosków

1. Nabór wniosków o dotację NFOŚiGW wraz z wnioskami o kredyt prowadzony jest w trybie ciągłym. Wnioski składane są w bankach, które zawarły umowę o współpracy z NFOŚiGW.
2. Banki zostaną wyłonione zgodnie z procedurą opisaną w załączniku nr 1 do programu.
3. Wykaz banków, które zawarły umowę o współpracy z NFOŚiGW, publikowany będzie na stronie internetowej NFOŚiGW.

6. Podstawy prawne udzielenia dofinansowania

- 1) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz.150, z późn. zm.).
- 2) Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz.1623, z późn. zm.).
- 3) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 6 listopada 2008 roku w sprawie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku i lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej odrębną całość techniczno-użytkową oraz sposobu sporządzania i wzorów świadectw ich charakterystyki energetycznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 201, poz. 1240).
- 4) Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego (Dz. U. z 2011 r., Nr 232, poz. 1377).
- 5) Ustawa z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (tj. Dz. U. z 2000 r., Nr 80, poz. 903 z późn. zm.).

7. Szczegółowe zasady udzielenia dofinansowania

7.1 Formy dofinansowania

Dotacja na częściową spłatę kapitału kredytu bankowego realizowana za pośrednictwem banku na podstawie umowy o współpracy zawartej z NFOŚiGW.

7.2 Wysokość dofinansowania

- 1) Wysokość dofinansowania jest uzależniona od uzyskanego wskaźnika rocznego jednostkowego zapotrzebowania na energię użytkową do celów ogrzewania i wentylacji (EUco), obliczonego na podstawie rozporządzenia wymienionego w ust. 6 pkt. 3, z uwzględnieniem wytycznych określonych w ust. 10.10 oraz od spełnienia innych warunków wymienionych w tych wytycznych, w tym dotyczących sprawności instalacji grzewczej i przygotowania wody użytkowej.

- 2) Wysokość dofinansowania wynosi:
  - w przypadku domów jednorodzinnych:
    - a) standard NF40 – $EU_{co} \leq 40 \text{ kWh}/(\text{m}^2 \cdot \text{rok})$ – dotacja 30 000 zł brutto;
    - b) standard NF15 – $EU_{co} \leq 15 \text{ kWh}/(\text{m}^2 \cdot \text{rok})$ – dotacja 50 000 zł brutto;
  - w przypadku lokali mieszkalnych w budynkach wielorodzinnych:
    - c) standard NF40 – $EU_{co} \leq 40 \text{ kWh}/(\text{m}^2 \cdot \text{rok})$ – dotacja 11 000 zł brutto;
    - d) standard NF15 – $EU_{co} \leq 15 \text{ kWh}/(\text{m}^2 \cdot \text{rok})$ – dotacja 16 000 zł brutto.
- 3) W przypadku nie osiągnięcia zakładanego standardu NF15, o którym mowa w pkt. 2), dotacja może być obniżona do poziomu przewidzianego dla standardu NF40. W przypadku nie osiągnięcia zakładanego standardu NF40, dotacja nie zostanie udzielona.
- 4) Jeśli część powierzchni domu jednorodzinnego / lokalu mieszkalnego, o których mowa w ust.7.5, wykorzystywana będzie do prowadzenia działalności gospodarczej (w tym wynajmu), to wysokość dofinansowania pomniejsza się proporcjonalnie do udziału powierzchni przeznaczonej na prowadzenie działalności gospodarczej w całkowitej powierzchni odpowiednio domu jednorodzinnego / lokalu mieszkalnego; np. jeżeli działalność gospodarcza będzie prowadzona na 20% powierzchni całkowitej, to wysokość dofinansowania zmniejsza się o 20%.
- 5) W przypadku, gdy działalność gospodarcza będzie prowadzona na powierzchni przekraczającej 50% domu jednorodzinnego / lokalu mieszkalnego, o których mowa w ust.7.5, przedsięwzięcie nie kwalifikuje się do dofinansowania przez NFOŚiGW.

7.3 Warunki dofinansowania

- 1) Dopłaty do kredytów na realizację przedsięwzięć udzielane są w ramach limitu przyznanego bankowi przez NFOŚiGW.
- 2) Kwota kredytu przeznaczonego na pokrycie kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia musi być wyższa od kwoty wnioskowanej dotacji.
- 3) Wypłata kredytu na realizację przedsięwzięcia następuje zgodnie z zasadami i warunkami obowiązującymi w banku dla kredytów na budowę lub zakup domów i mieszkań oraz umową o współpracy zawartą przez NFOŚiGW z bankami.
- 4) Bank ustanawia zabezpieczenie udzielonego kredytu z dotacją. Bank gwarantuje zwrot środków z dotacji na rzecz NFOŚiGW w przypadkach określonych w umowie o współpracy zawartej między NFOŚiGW i bankiem.
- 5) Warunki współpracy, w tym tryb i terminy przekazywania bankom przez NFOŚiGW środków na dotacje na częściowe spłaty kapitału kredytów szczegółowo określają umowy o współpracy zawarte przez NFOŚiGW z bankami.
- 6) Zakończenie realizacji przedsięwzięcia musi nastąpić w terminie do 3 lat od dnia podpisania umowy kredytu.
- 7) Dofinansowaniu nie podlegają przedsięwzięcia zrealizowane przed dniem zawarcia umowy o kredyt objęty dotacją ze środków NFOŚiGW.
- 8) Wypłata dotacji następuje po zrealizowaniu przedsięwzięcia wraz z potwierdzeniem uzyskania efektu ekologicznego, rozumianego jako potwierdzenie osiągnięcia standardu energetycznego, określonego w ust. 7.2.
- 9) Beneficjent zobowiązany jest do ponoszenia należności publiczno prawnych związanych z realizacją przedsięwzięcia, w szczególności do uiszczenia należnego podatku

dochodowego związanego z udzielonym ze środków NFOŚiGW dofinansowaniem przedsięwzięcia.

- 10) Beneficjent może otrzymać jedną dopłatę do kredytu w ramach programu.
- 11) Na przedsięwzięcie może być udzielona jedna dopłata do kredytu w ramach programu.

7.4 Beneficjenci

- 1) osoby fizyczne dysponujące prawomocnym pozwoleniem na budowę oraz posiadające prawo do dysponowania nieruchomością, na której będą budowały budynek mieszkalny.

Przez „dysponowanie” nieruchomością należy rozumieć:

- a) prawo własności (w tym współwłasność);
- b) użytkowanie wieczyste;
- 2) osoby fizyczne dysponujące uprawnieniem do przeniesienia przez dewelopera na swoją rzecz: prawa własności nieruchomości, wraz z domem jednorodzinny, który deweloper na niej wybuduje albo użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej i własności domu jednorodzinnego, który będzie na niej posadowiony i stanowić będzie odrębną nieruchomość albo własności lokalu mieszkalnego. Przez dewelopera rozumie się także spółdzielnię mieszkaniową.

Uprawnienie beneficjenta do przeniesienia przez dewelopera na swoją rzecz praw, o których mowa w ust. 7.4 pkt. 2) musi wynikać z:

- a) umowy deweloperskiej, zawartej w formie aktu notarialnego, zawierającej zobowiązanie dewelopera do: ustanowienia odrębnej własności lokalu mieszkalnego i przekazania jego własności na rzecz beneficjenta albo do przeniesienia na beneficjenta własności nieruchomości zabudowanej domem jednorodzinny albo użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej i własności domu jednorodzinnego na niej posadowionego stanowiącego odrębną nieruchomość;
- b) umowy przedwstępnej, zawartej w formie aktu notarialnego, sprzedaży i ustanowienia odrębnej własności lokalu mieszkalnego albo umowy przedwstępnej, zawartej w formie aktu notarialnego, sprzedaży i przeniesienia na rzecz beneficjenta własności nieruchomości zabudowanej domem jednorodzinny albo użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej i własności domu jednorodzinnego na niej posadowionego stanowiącego odrębną nieruchomość;
- c) umowy, o której mowa w art. 9 ustawy prawo o własności lokali, zawartej w formie aktu notarialnego, zawierającej zobowiązanie dewelopera do ustanowienia odrębnej własności lokalu mieszkalnego i przeniesienia tego prawa na rzecz beneficjenta.

7.5 Rodzaje przedsięwzięć

- 1) budowa domu jednorodzinnego;
- 2) zakup nowego domu jednorodzinnego;
- 3) zakup lokalu mieszkalnego w nowym budynku mieszkalnym wielorodzinnym.

Przedsięwzięcie musi spełniać standard energetyczny określony w ust. 7.2.

Przez dom jednorodzinny należy rozumieć budynek wolno stojący albo samodzielną część domu bliźniaczego albo szeregowego, przeznaczony i wykorzystywany na cele mieszkaniowe beneficjenta, co najmniej w połowie powierzchni całkowitej.

8. Szczegółowe kryteria wyboru przedsięwzięć

1. Złożenie w banku, który zawarł umowę o współpracy z NFOŚiGW, kompletnego i zgodnego z warunkami niniejszego programu, wniosku o udzielenie dotacji na częściową spłatę kapitału kredytu na obowiązującym formularzu NFOŚiGW wraz z wnioskiem o kredyt na obowiązującym formularzu banku.
2. Przyznanie wnioskodawcy przez bank kredytu z dotacją na realizację przedsięwzięcia, o którym mowa w ust.7.5.
3. Spełnienie określonych przez NFOŚiGW wymagań dotyczących standardów energetycznych, o których mowa w ust. 7.2.

9. Koszty kwalifikowane

Koszt budowy albo zakupu domu jednorodzinnego albo zakupu lokalu mieszkalnego w nowym budynku wielorodzinnym wraz z kosztem projektu budowlanego, kosztem wykonania weryfikacji projektu budowlanego i potwierdzenia osiągnięcia standardu energetycznego. Koszty kwalifikowane obejmują te elementy budynku, które prowadzą do spełnienia kryteriów Programu Priorytetowego, tj:

- 1) zakup i montaż elementów konstrukcyjnych bryły budynku, w tym materiałów izolacyjnych ścian, stropów, dachów, posadzek, stolarki okiennej i drzwiowej,
- 2) zakup i montaż układów wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła,
- 3) zakup i montaż instalacji ogrzewania,
- 4) zakup i montaż instalacji przygotowania ciepłej wody użytkowej,

Nie zalicza się do nich kosztów związanych z wykończeniem mieszkania/budynku umożliwiających zamieszkanie.

Wysokość dotacji nie jest uzależniona od wysokości kosztów kwalifikowanych, jednakże nie może przekroczyć ich wartości.

10. Procedura wyboru przedsięwzięć

1. Wnioski o dotację NFOŚiGW wraz z wnioskami o kredyt rozpatrywane są przez bank w trybie ciągłym, według kolejności wpływu, zgodnie z warunkami określonymi w umowie o współpracy NFOŚiGW z bankiem.
2. Wraz z wnioskiem o dotację składane są:
  - 1) dla przedsięwzięć określonych w ust. 7.5 pkt. 1):
    - a) projekt budowlany wraz z charakterystyką energetyczną budynku obliczoną na podstawie rozporządzenia wymienionego w ust. 6 pkt. 3, z uwzględnieniem wytycznych określonych w ust.10.10, podpisana przez projektanta budynku;
    - b) potwierdzenie spełnienia przez projekt budowlany wymagań programu w sposób wskazany przez NFOŚiGW, zgodnie z ust. 10.10;
    - c) kopia prawomocnego pozwolenia na budowę;
    - d) dokumenty, z których wynika prawo do dysponowania nieruchomością, na której będzie budowany budynek mieszkalny.
  - 2) dla przedsięwzięć określonych w ust. 7.5 pkt. 2) i 3):
    - a) charakterystyka energetyczna budynku obliczona na podstawie rozporządzenia wymienionego w ust. 6 pkt. 3, z uwzględnieniem wytycznych określonych w ust.10.10, podpisana przez projektanta budynku;
    - b) potwierdzenie spełnienia przez projekt budowlany wymagań programu w sposób wskazany przez NFOŚiGW, zgodnie z ust. 10.10.
    - c) kopia prawomocnego pozwolenia na budowę;
    - d) dokumenty, z których wynikać będzie uprawnienie beneficjenta do przeniesienia przez dewelopera na rzecz beneficjenta praw, o których mowa w ust. 7.4 pkt. 2).

3. Dla przedsięwzięć określonych w ust. 7.5 pkt. 2) i 3), potwierdzenie spełnienia przez projekt budowlany domu jednorodzinnego/budynku wielorodzinnego wymagań programu uzyskuje deweloper. Wykaz projektów budowlanych dla przedsięwzięć określonych w ust. 7.5 pkt. 2) i 3), spełniających wymagania programu, zostanie podany do publicznej wiadomości.
4. Beneficjent zobowiązany jest do zapewnienia wykonania przedsięwzięcia:
  - a) określonego w ust. 7.5 pkt. 1), zgodnie z projektem budowlanym spełniającym wymagania, o których mowa w ust. 10.10, poprzez zawarcie stosownej umowy w szczególności z wykonawcą robót budowlanych, kierownikiem budowy lub innym podmiotem odpowiedzialnym za roboty budowlane,
  - b) określonego w ust. 7.5 pkt. 2) i 3), zgodnie z projektem budowlanym spełniającym wymagania, o których mowa w ust. 10.10, poprzez zawarcie stosownych zapisów w umowie z deweloperem lub dodanie do łączącej strony umowy klauzuli w przedmiotowym zakresie.Umowa, o której mowa w lit. a) i b) lub umowa zawierająca klauzulę, o której mowa w lit. b), powinna być złożona w banku nie później niż przed podpisaniem umowy kredytowej.
5. Po podpisaniu umowy kredytu zgodnie z warunkami określonymi w umowie o współpracy banku z NFOŚiGW i zrealizowaniu przedsięwzięcia, beneficjent występuje do banku o wypłacenie dotacji poprzez złożenie:
  - 1) dokumentu potwierdzającego końcowy odbiór przedsięwzięcia;
  - 2) świadectwa charakterystyki energetycznej budynku, wykonane z uwzględnieniem wytycznych określonych w ust.10.10, wystawionego przez uprawnione osoby, o których mowa w art. 5 ust. 8 Ustawy Prawo budowlane;
  - 3) prawomocnego pozwolenia na użytkowanie lub przyjętego (poświadczonego) przez właściwy organ zawiadomienia o zakończeniu budowy, wraz z oświadczeniem beneficjenta, że organ ten nie zgłosił sprzeciwu w ustawowym terminie;
  - 4) wypisu z księgi wieczystej potwierdzającego prawo własności beneficjenta do domu jednorodzinnego/lokalu mieszkalnego albo kopii aktu notarialnego potwierdzającego przeniesienie bez zastrzeżeń prawa własności do jednej z wymienionych nieruchomości albo kopii złożonego wniosku o wpis do księgi wieczystej wraz z dowodem i oświadczeniem o jego złożeniu;
  - 5) potwierdzenia spełnienia przez przedsięwzięcie wymagań programu w sposób wskazany przez NFOŚiGW, zgodnie z ust. 10.10.
6. Spłata części kapitału kredytu następuje poprzez przekazanie dotacji przez NFOŚiGW na podstawie wystąpienia banku potwierdzającego zrealizowanie przedsięwzięcia.
7. Efekty rzeczowe i ekologiczne, osiągnięte w związku z realizacją przedsięwzięć są ewidencjonowane przez NFOŚiGW, na podstawie informacji przekazywanych przez banki. Jako efekt ekologiczny uznaje się oszczędność energii i ograniczenie emisji dwutlenku węgla w wyniku wybudowania budynku w jednym ze standardów energetycznych wskazanych w ust. 7.2. Miernikiem osiągnięcia efektu ekologicznego jest wskaźnik EUco.
8. Kontrolę wykorzystania środków z kredytu z dotacją na realizację przedsięwzięcia, w tym nadzór nad weryfikacją projektu budowlanego i potwierdzeniem osiągnięcia standardu energetycznego, przeprowadza bank.
9. Wybrane przedsięwzięcia będą podlegać badaniu powykonawczemu w zakresie osiągnięcia standardu energetycznego przeprowadzonemu przez audytora wskazanego przez NFOŚiGW.
10. Realizacja przedsięwzięć w ramach niniejszego programu odbywa się na podstawie wytycznych NFOŚiGW dotyczących:

- 1) minimalnych wymagań technicznych dla domów jednorodzinnych i budynków wielorodzinnych, o których mowa w ust. 7.2;
- 2) sposobu potwierdzenia spełnienia przez projekt budowlany przedsięwzięcia wymagań programu;
- 3) sposobu potwierdzenia spełnienia przez zrealizowane przedsięwzięcie wymagań programu;
- 4) wymagań w zakresie zapewnienia jakości robót budowlanych i procesu budowlanego.

Wytyczne stanowią załącznik nr 3 do programu i zostaną zamieszczone na stronie internetowej NFOŚiGW www.nfosigw.gov.pl nie później niż wraz z ogłoszeniem naboru banków.

Procedura wyboru banków w ramach realizacji programu priorytetowego „Efektywne wykorzystanie energii Część 3) Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych.”

1. Terminy składania Wniosków przez banki

Nabór wniosków banków:

- 1) 30 dni od daty ogłoszenia naboru wniosków banków o zawarcie umowy o współpracy i przyznanie limitu środków na dotację na częściową spłatę kapitału kredytów na lata 2013 – 2015;
- 2) do 31 grudnia 2015 r. nabór wniosków banków o przyznanie limitu środków na dotację na częściową spłatę kapitału kredytów na lata 2016 – 2018.

Terminy naboru i rozpatrywania wniosków publikowane będą na stronie internetowej NFOŚiGW.

2. Procedura wyboru banków i przyznania limitów środków na dotacje

- 1) Wnioski banków o zawarcie umowy o współpracy i przyznanie limitu środków na dotację na częściową spłatę kapitału na formularzu określonym przez NFOŚiGW przyjmowane będą w terminach naboru, określonych w ust.1 pkt. 1).
- 2) W przypadku, gdy suma wnioskowanego limitu środków na częściową spłatę kapitału kredytu wskazanego we wnioskach, o których mowa w pkt. 1 przekracza kwotę dostępnych środków, NFOŚiGW dokona podziału dostępnych środków proporcjonalnie w oparciu o udział kwotowy wniosków.
- 3) Umowy o współpracy zawierane są z bankami, spełniającymi warunki określone w art. 411 ust. 10b-10c ustawy Prawo ochrony środowiska.
- 4) W przypadku nierozdysponowania całej alokacji środków na dany okres, NFOŚiGW może:
  - a) powtarzać procedurę naboru aż do całkowitego wyczerpania alokacji środków. W tej procedurze naboru mogą brać udział wyłącznie banki, które nie mają zawartej umowy z NFOŚiGW;

lub

- b) na wniosek banku, z którym ma zawartą umowę, zwiększyć limit środków na dotacje, bez ogłaszania dodatkowego naboru wniosków. NFOŚiGW może zwiększyć limit środków także, z zastrzeżeniem, że zwiększenie nie może być wyższe niż kwota limitu dotychczas wykorzystanego przez bank. Podstawą do zwiększenia limitu środków jest wykorzystanie przez bank co najmniej 80% przyznanego dotychczas limitu.
- 5) Podstawą do przyznania dla banku limitu środków na okres, o którym mowa w ust.1 pkt. 2) jest procent wykorzystania przez bank limitu środków w okresie, o którym mowa w ust.1 pkt. 1).
- 6) Wnioskowana kwota limitu środków na lata 2016 - 2018 nie może być wyższa niż wykorzystana przez bank kwota limitu środków przyznanego na lata 2013 – 2015.
- 7) Limity środków na lata 2016 - 2018 będą przyznawane dla banków w następujący sposób: w pierwszej kolejności otrzyma limit bank o najwyższym procencie wykorzystania limitu środków przyznanego na lata 2013 – 2015, następnie kolejne banki na analogicznej zasadzie aż do wyczerpania alokacji, o której mowa w ust.4 pkt. 2) programu.

- 8) Banki, które nie wykorzystały limitu przyznanego na lata 2013 – 2015, będą mogły udzielać kredytów z dotacją w latach 2016-2018 aż do wyczerpania limitu.
- 9) W przypadku połączenia banków, które miały zawarte umowy o współpracy z NFOŚiGW, przyznane dotychczas limity sumuje się. Punkt 4 lit. b) stosuje się odpowiednio.

**Tabela budżetu programu priorytetowego „Efektywne wykorzystanie energii Część 3)
Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych.”**

Budżet programu priorytetowego:		Efektywne wykorzystanie energii Część 3) - Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych					
Bezzwrotna forma dofinansowania							
Rok	2013	2014	2015	2016	2017-2018	Limit wypłat ogółem	
Forma dofinansowania:		dotacje					
Kwota zobowiązań i wypłat		(tys. zł)					
I	Limit zobowiązań						
	(kwota zobowiązań wynikająca z zawieranych w danym roku umów)	10 100	37 900	52 000	62 000	138 000	300 000
II Planowane wypłaty zobowiązań	w roku 2013 dla:	1 500					1 500
	w roku 2014 dla:	3 540	5 690				9 230
	w roku 2015 dla:	4 550	13 300	7 800			25 650
	w roku 2016 dla:	510	17 010	18 200	9 300		45 020
	w roku 2017 dla:		1 900	23 400	21 700	8 280	55 280
	w roku 2018 dla:			2 600	27 900	31 740	62 240
	w latach kolejnych (2019-2022) dla:				3 100	97 980	101 080
	RAZEM dla:	10 100	37 900	52 000	62 000	138 000	300 000

Wytyczne określające podstawowe wymogi niezbędne do osiągnięcia oczekiwanych standardów energetycznych dla budynków mieszkalnych oraz sposób weryfikacji projektów i sprawdzenia wykonanych domów energooszczędnych.

I. Minimalne wymagania techniczne dla domów jednorodzinnych i budynków wielorodzinnych (o których mowa w ust. 7.2 pkt. 1) Programu Priorytetowego)

Tabela 1. Minimalne wymagania techniczne obligatoryjne dla budynku jednorodzinnego w standardzie NF15 i NF40

Lp.	Wymaganie		NF15	NF40
			Budynek jednorodzinny	
1.	Bryła/konstrukcja budynku			
1.1	Graniczne wartości współczynników przenikania ciepła przegród U_{max} , W/m ² K ¹⁾			
a)	- ściany zewnętrzne	I, II i III strefa klimatyczna IV i V strefa klimatyczna	0,10 0,08	0,15 0,12
b)	- dachy, stropodachy i stropy pod nieogrzewanymi poddaszami lub nad przejazdami	I, II i III strefa klimatyczna IV i V strefa klimatyczna	0,10 0,08	0,12 0,10
c)	- stropy nad piwnicami nieogrzewanymi i zamkniętymi przestrzeniami podpodłogowymi, podłogi na gruncie	I, II i III strefa klimatyczna IV i V strefa klimatyczna	0,12 0,10	0,20 0,15
d)	- okna, okna połaciowe, drzwi balkonowe i powierzchnie przezroczyste nieotwieralne	I, II i III strefa klimatyczna IV i V strefa klimatyczna	0,80 0,70	1,00 0,80
e)	- drzwi zewnętrzne, garażowe	I, II i III strefa klimatyczna IV i V strefa klimatyczna	0,80 0,70	1,30 1,30
1.2.	Graniczne wartości liniowych współczynników strat ciepła mostków cieplnych, W/mK			
a)	- płyty balkonowe		0,01	0,20
b)	- pozostałe mostki cieplne		0,01	0,10
1.3	Szczelność powietrzna budynku n_{50} , 1/h ²⁾		0,6	1,00
2.	Układy wentylacji mechanicznej nawiewno - wywiewnej z odzyskiem ciepła³⁾			
2.1.	Minimalna sprawność temperaturowa odzysku ciepła, %	I, II i III strefa klimatyczna IV i V strefa klimatyczna	90 93 lub 90+GWC ⁴⁾	85 85
2.2	Minimalna klasa sprawności zastosowanych napędów elektrycznych w układzie wentylacji ⁵⁾		IE3	IE2
2.3	Maksymalna wartość współczynnika poboru mocy elektrycznej, W/(m ³ /h)		0,40	0,40
2.4	Maksymalna wartość współczynnika nakładu energii elektrycznej, Wh/m ³		0,40	0,40
2.5	Minimalna grubość izolacji przewodów, cm		10,0	10,0
2.6	Automatyka sterująca, umożliwiająca współpracę z ISD (Infrastruktura Sieci Domowych) w zakresie 60/100/150% wydajności, wyłączenia/włączenia centrali oraz przejścia w tryb letni, sterowanie czasowe. ⁶⁾		TAK	TAK
3.	Układy i instalacje ogrzewania			
3.1	Minimalna wartość sprawności przesyłu, regulacji, akumulacji i dystrybucji instalacji grzewczej, %		92	90
3.2	Minimalne grubości izolacji cieplnej rurociągów i armatury dla materiału o współczynniku przewodzenia ciepła $\lambda = 0,035$ W/mK, mm		25	20
3.3	Minimalna, średnioroczna sprawność wytwarzania energii, dla poszczególnych rodzajów paliw, %			
a)	- węglowe z paleniskiem retortowym i płynną regulacją mocy grzewczej (od 30 do 100%)		85	85
b)	- biomasa (wyłącznie kotły na paliwa drzewne)		82	82
c)	- gaz ziemny, gaz płynny, olej opałowy		102	102

d)	- pompy ciepła (COP)	350 (3,5)	350 (3,5)
e)	- system ciepłowniczy	98	98
f)	- energia elektryczna	99	99
3.4	Wyposażenie instalacji w automatykę pogodową i urządzenia umożliwiające regulację temperatury w pomieszczeniach	TAK	TAK
3.5	Minimalna klasa sprawności zastosowanych napędów elektrycznych w układzie ogrzewania ⁵⁾	IE3	IE2
3.6	Minimalna klasa efektywności energetycznej pomp cyrkulacyjnych, obiegowych i ładujących w układzie ogrzewania.	A	B
4.	Układy i instalacje do przygotowania ciepłej wody użytkowej		
4.1	Minimalne grubości izolacji cieplnej rurociągów i armatury dla materiału o współczynniku przewodzenia ciepła $\lambda = 0,035 \text{ W/mK}$, mm	40	30
4.2	Minimalna średnioroczna sprawność wytwarzania energii, dla poszczególnych rodzajów paliw, %		
a)	- węglowe z paleniskiem retortowym i płynną regulacją mocy grzewczej (od 30 do 100%)	85	85
b)	- biomasa (wyłącznie kotły na paliwa drzewne)	82	82
c)	- gaz ziemny, gaz płynny, olej opałowy	102	102
d)	- pompy ciepła (COP)	350 (3,5)	350 (3,5)
e)	- system ciepłowniczy	98	98
f)	- energia elektryczna	99	99
4.3	Wyposażenie instalacji w armaturę regulacyjną i systemy elektronicznego sterowania pracą obiegów cyrkulacyjnych.	TAK	TAK
4.4	Minimalna klasa sprawności zastosowanych napędów elektrycznych w układzie przygotowania cwu ⁵⁾	IE3	IE2
4.5	Minimalna klasa efektywności energetycznej pomp cyrkulacyjnych, obiegowych i ładujących w układzie przygotowania cwu.	A	B

Tabela 2. Minimalne wymagania techniczne obligatoryjne dla budynku wielorodzinnego w standardzie NF15 i NF40

Lp.	Wymaganie	NF15	NF40	
		Budynek wielorodzinny		
1.	Bryła/konstrukcja budynku			
1.1	Graniczne wartości współczynników przenikania ciepła przegród U_{max} , W/m^2K ¹⁾			
a)	- ściany zewnętrzne	I, II i III strefa klimatyczna IV i V strefa klimatyczna	0,15 0,12	0,20 0,15
b)	- dachy, stropodachy i stropy pod nieogrzewanymi poddaszami lub nad przejazdami	I, II i III strefa klimatyczna IV i V strefa klimatyczna	0,12 0,12	0,15 0,15
c)	- stropy nad piwnicami nieogrzewanymi i zamkniętymi przestrzeniami podpodłogowymi, podłogi na gruncie	I, II i III strefa klimatyczna IV i V strefa klimatyczna	0,15 0,15	0,20 0,20
d)	- okna, okna połaciowe, drzwi balkonowe i powierzchnie przezroczyste nieotwieralne	I, II i III strefa klimatyczna IV i V strefa klimatyczna	0,80 0,80	1,30 1,00
e)	- drzwi zewnętrzne, garażowe	I, II i III strefa klimatyczna IV i V strefa klimatyczna	1,00 1,00	1,50 1,50
1.2.	Graniczne wartości liniowych współczynników strat ciepła mostków cieplnych, W/mK			
a)	- płyty balkonowe		0,01	0,20
b)	- pozostałe mostki cieplne		0,01	0,10
1.3	Szczelność powietrzna budynku n_{50} , $1/h$ ²⁾			
			0,6	1,00
2.	Układy wentylacji mechanicznej nawiewno - wywiewnej z odzyskiem ciepła ³⁾			
2.1.	Minimalna sprawność temperaturowa odzysku ciepła, %	I, II i III strefa klimatyczna IV i V strefa klimatyczna	80 90	70 80
2.2	Minimalna klasa sprawności zastosowanych napędów elektrycznych w układzie wentylacji ⁵⁾		IE3	IE2
2.3	Maksymalna wartość współczynnika poboru mocy elektrycznej, $W/(m^3/h)$		0,30	0,30

2.4	Maksymalna wartość współczynnika nakładu energii elektrycznej, Wh/m ³	0,30	0,30
2.5	Minimalna grubość izolacji przewodów, cm	12,0	12,0
2.6	Automatyka sterująca, umożliwiająca współpracę z ISD (Infrastruktura Sieci Domowych) w zakresie 60/100/150% wydajności, wyłączenia/włączenia centrali oraz przejścia w tryb letni, sterowanie czasowe. ⁶⁾	TAK	TAK
3.	Układy i instalacje ogrzewania		
3.1	Minimalna wartość sprawności przesyłu, regulacji, akumulacji i dystrybucji instalacji grzewczej, %	90	88
3.2	Minimalne grubości izolacji cieplnej rurociągów i armatury dla materiału o współczynniku przewodzenia ciepła $\lambda = 0,035 \text{ W/mK}$, mm	25	20
3.3	Minimalna, średnioroczna sprawność wytwarzania energii, dla poszczególnych rodzajów paliw, %		
a)	- węglowe z paleniskiem retortowym i płynną regulacją mocy grzewczej (30 do 100%)	88	88
b)	- biomasa (wyłącznie kotły na paliwa drzewne)	86	86
c)	- gaz ziemny, gaz płynny, olej opałowy	104	104
d)	- pompy ciepła (COP)	350 (3,5)	350 (3,5)
e)	- system ciepłowniczy	98	98
f)	- energia elektryczna	99	99
3.4	Wyposażenie instalacji w automatykę pogodową i urządzenia umożliwiające regulację temperatury w pomieszczeniach	TAK	TAK
3.5	Minimalna klasa sprawności zastosowanych napędów elektrycznych w układzie ogrzewania ⁵⁾	IE3	IE2
3.6	Minimalna klasa efektywności energetycznej pomp cyrkulacyjnych, obiegowych i ładujących w układzie ogrzewania.	A	B
4.	Układy i instalacje do przygotowania ciepłej wody użytkowej		
4.1	Minimalne grubości izolacji cieplnej rurociągów i armatury dla materiału o współczynniku przewodzenia ciepła $\lambda = 0,035 \text{ W/mK}$, mm	40	30
4.2	Minimalna średnioroczna sprawność wytwarzania energii, dla poszczególnych rodzajów paliw, %		
a)	- węglowe z paleniskiem retortowym i płynną regulacją mocy grzewczej (30 do 100%)	88	88
b)	- biomasa (wyłącznie kotły na paliwa drzewne)	86	86
c)	- gaz ziemny, gaz płynny, olej opałowy	104	104
d)	- pompy ciepła (COP)	350 (3,5)	350 (3,5)
e)	- system ciepłowniczy	98	98
f)	- energia elektryczna	99	99
4.3	Wyposażenie instalacji w armaturę regulacyjną i systemy elektronicznego sterowania pracą obiegów cyrkulacyjnych.	TAK	TAK
4.4	Minimalna klasa sprawności zastosowanych napędów elektrycznych w układzie przygotowania cwu ⁵⁾	IE3	IE2
4.5	Minimalna klasa efektywności energetycznej pomp cyrkulacyjnych, obiegowych i ładujących w układzie przygotowania cwu.	A	B

¹⁾ Wartości współczynnika przenikania ciepła przegród nieprzeźroczystych należy obliczyć zgodnie z normą PN-EN ISO 6946 „Komponenty budowlane i elementy budynku. Opór cieplny i współczynnik przenikania ciepła. Metoda obliczania.”, doliczając poprawki ze względu na pustki powietrzne w warstwie izolacji, łączniki mechaniczne przechodzące przez warstwę izolacji oraz opady na dach o odwróconym układzie warstw. Wymagania określono z podziałem na strefy klimatyczne I, II i III oraz IV i V podane w normie PN EN 12831.

²⁾ Zastosowane rozwiązania konstrukcyjne muszą umożliwiać osiągnięcie parametru szczelności powietrznej budynku n_{50} na poziomie wskazanym w Tabeli. Próbę szczelności powietrznej budynku należy przeprowadzić na etapie budowy, po wykonaniu wszystkich powłok szczelnych i przechodzących przez nie instalacji, przy użyciu drzwi nawiewnych (BlowerDoor), zgodnie z normą PN-EN 13829

³⁾ Dopuszcza się w przypadku budynku NF 40 zastosowanie w zakresie wentylacji rozwiązań równoważnych do referencyjnego z wentylacją mechaniczną nawiewno – wywiewną z

odzyskiem ciepła (zgodnie z wymaganiami określonymi w Tabelach 1 i 2) o ile dla rozwiązań tych łączne zapotrzebowanie energii na potrzeby podgrzania powietrza wentylacyjnego i energii elektrycznej na napędy urządzeń pomocniczych (wentylatory, grzałki, automatyka itp.) będzie nie większe niż w rozwiązaniu referencyjnym, czyli dla wentylacji mechanicznej nawiewno – wywiewnej z odzyskiem ciepła. W referencyjnym harmonogramie użytkowania nie można zakładać zmniejszenia poniżej 65% obliczeniowego strumienia powietrza wentylacyjnego zgodnie z obowiązującymi przepisami.

4) GWC - oznacza konieczność zastosowania gruntowego wymiennika ciepła do powietrza wentylacyjnego dla tego standardu

5) Sprawność silników na potrzeby porównania z wymaganiami IE powinna być wyznaczana zgodnie z normą IEC 60034-2-1 Rotating electrical machines – Part 2-1: Standard methods for determining losses and efficiency from tests (excluding for traction vehicles) z 2007 roku.

6) Automatyka regulacyjna - centrala wentylacyjna powinna być wyposażona w układ automatyki regulacyjnej umożliwiający dostosowanie wydajności wentylacji do aktualnych potrzeb. Sterowanie centralą realizowane jest za pomocą panelu znajdującego się w strefie mieszkalnej. Użytkownik musi mieć możliwość zmiany wielkości strumienia powietrza wentylacyjnego

w zakresie 60/100/150%, wyłączenia/włączenia centrali oraz przejścia w tryb letni (z obejściem bez odzysku ciepła lub działającym tylko wentylatorem wywiewnymi powietrzem dostającym się przez rozszczelnione okna). Regulacja wydajności może być sterowana czasowo według zadanego harmonogramu dziennego/tygodniowego.

Uwaga 1: Obliczenia należy wykonać zgodnie z wytycznymi opisanymi w punkcie II.2.

Uwaga 2: W przypadkach, kiedy od strony południowej, zachodniej i wschodniej, określony na podstawie normy PN EN 13790:2009 średni ważony współczynnik zacienienia Z jest mniejszy od 0,60 i standard NF 15 nie jest spełniony, dopuszcza się kwalifikację jak dla budynku o standardzie NF15 pod warunkiem, że byłby on spełniony obliczeniowo przy założeniu braku zewnętrznych elementów zacieniających budynek.

II. Sposób potwierdzenia spełnienia przez projekt budowlany przedsięwzięcia wymagań programu

1. Wytyczne dotyczące zapewnienia jakości projektowania i zawartości projektu budowlanego

Potwierdzenie spełnienia przez budynek wymagań w zakresie standardu energetycznego z określonej grupy (NF15 lub NF40) należy udokumentować poprzez przedstawienie do weryfikacji:

- projektu budowlanego, na podstawie którego uzyskano pozwolenia na budowę, wykonanego na bazie przepisów ustawy Prawo budowlane,
- branżowych projektów wykonawczych umożliwiających praktyczną realizację zaprojektowanego budynku, wykonanych zgodnie ze stosownymi przepisami ustawy Prawo budowlane,
- obliczeń potwierdzających osiągnięcie przez budynek określonego standardu energetycznego,
- oświadczenie projektanta, że projekt jest wykonany zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (Dz.U. 2012 nr 0 poz. 462) oraz zgodnie z wytycznymi NFOŚiGW opisanymi w niniejszym dokumencie.

Projekt budowlany i branżowe projekty wykonawcze muszą być wykonane z uwzględnieniem

minimalnych wymagań technicznych określonych w rozdz. I.

Obliczenia potwierdzające osiągnięcie przez budynek określonego standardu energetycznego podlegają weryfikacji w trakcie procedury przyznania dofinansowania i muszą zawierać:

- opis zastosowanej metody obliczeniowej,
- opis i uzasadnienie przyjętych do obliczeń założeń i danych wyjściowych,
- przejrzystą prezentację toku obliczeń w sposób umożliwiający weryfikację wyników pośrednich i wyniku końcowego obliczeń na każdym kolejnym etapie ich wykonywania.

Do wykonania obliczeń może być wykorzystane dowolne, dostępne na rynku oprogramowanie komputerowe, pod warunkiem, że obliczenia wykonywane przy jego użyciu są zgodnie z metodyką wykonywania świadectw charakterystyki energetycznej budynków z uwzględnieniem zaleceń opisanych w pkt. 2. Należy podać informacje dotyczące nazwy i wersji programu oraz dołączyć do dokumentacji pliki wsadowe z danymi do obliczeń w oryginalnej wersji elektronicznej i formacie PDF. To samo dotyczy wydruków wyników obliczeń.

W przypadku samodzielnego wykonania obliczeń, należy zamieścić pełną dokumentację przebiegu obliczeń w wersji PDF i elektronicznej.

W przypadku zastosowania niekonwencjonalnych i odnawialnych źródeł energii, w tym wykorzystania ciepła odpadowego i kogeneracji, pomp ciepła itp. wskaźniki charakteryzujące wydajność energetyczną tych urządzeń i technologii powinny być określone we właściwy sposób dla średniorocznych rzeczywistych warunków i średniorocznych parametrów eksploatacyjnych na podstawie charakterystyk urządzeń/technologii podanych przez ich dostawców i producentów w dokumentacji stanowiącej dopuszczenie do obrotu handlowego w budownictwie lub obliczone samodzielnie na podstawie dostępnej i udokumentowanej wiedzy technicznej.

W przypadku zastosowania instalacji kolektorów słonecznych, wielkości uzyskanych efektów energetycznych należy udokumentować przy pomocy odpowiednich obliczeń, prawidłowości założeń, wielkości wskaźników, itp.

Obliczenia zapotrzebowania na energię użytkową do celów ogrzewania i wentylacji wykonuje się na podstawie statystycznych danych klimatycznych dla obszaru Polski opublikowanych na stronie internetowej Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, do celów wykonywania świadectw charakterystyki energetycznej budynków.

2. Wytyczne dla osób wykonujących charakterystykę energetyczną budynków dla celów programu

Charakterystykę energetyczną budynku należy wykonać z uwzględnieniem następujących wytycznych:

- wykonać obliczenia zużycia energii na potrzeby ogrzewania budynku metodyką miesięczną zgodnie z normą PN-EN ISO 13790:2008 „Energetyczne właściwości użytkowe budynków - Obliczanie zużycia energii do ogrzewania i chłodzenia”,
- straty ciepła do gruntu należy obliczać w sposób dokładny, zgodnie z normą PN-EN ISO 13370:2001 „Właściwości cieplne budynków - Wymiana ciepła przez grunt - Metody obliczania”,
- metodą dokładną obliczać pojemność cieplną budynku C_m ,

- do obliczania współczynników U przegród budynku należy wykorzystywać obliczeniowe współczynniki przewodzenia ciepła λ_{obl} materiałów, a nie wartości deklarowane λ_D , co dotyczy w szczególności materiałów termoizolacyjnych,
- obliczyć współczynniki przenikania ciepła U_w oddzielnie dla każdego okna, drzwi i przegród przeszklonych w sposób dokładny, zgodnie z normą PN-EN ISO 10077-1:2002 „Właściwości cieplne okien, drzwi i żaluzji - Obliczanie współczynnika przenikania ciepła - Część 1: Metoda uproszczona”,
- wyznaczać współczynniki liniowej straty ciepła przez przenikanie Ψ_e dla mostków cieplnych w odniesieniu do wymiarów zewnętrznych przy wykorzystaniu obliczeń numerycznych zgodnie z normą PN-EN ISO 10211 „Mostki cieplne w budynkach - Strumienie ciepła i temperatury powierzchni - Obliczenia szczegółowe”,
- precyzyjnie wyznaczać strumienie powietrza wentylacyjnego potrzebne do określenia współczynnika strat ciepła na wentylację, w pierwszej kolejności w oparciu o dokumentację techniczną budynku i instalacji wentylacyjnej oraz program użytkowania budynku lub lokalu mieszkalnego, a jeśli jej brak, w oparciu o obowiązujące przepisy, normę PN-83/B-03430/AZ3:2000 „Wentylacja w budynkach mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej. Wymagania”,
- przyjmowana do obliczeń sprawność odzysku ciepła centrali wentylacyjnej powinna być wyznaczona zgodnie z normą PN-EN 308 „Wymienniki ciepła. Procedury badawcze wyznaczania wydajności urządzeń do odzyskiwania ciepła w układzie powietrze-powietrze i powietrze-gazy spalinowe.”,
- przyjmując wartości wewnętrznych zysków ciepła:
  - dla budynków jednorodzinnych o pow. do 80 m² – 3,5 W/m²,
  - dla budynków jednorodzinnych o pow. od 80 m² do 160 m² – 3,0 W/m²,
  - dla budynków jednorodzinnych o pow. powyżej 160 m² – 2,5 W/m²,
  - dla budynków wielorodzinnych - 4,5 W/m²,
  - pominąć zyski ciepła od instalacji c.o., c.w.u. i wentylacyjnej,
- precyzyjnie określić wielkość zysków ciepła od słońca; należy określić współczynniki zacieniania od sąsiadujących budynków i drzew lub innych obiektów oraz od balkonów, loggii, innych elementów konstrukcyjnych i ościeży; dla każdego okna, wg PN-EN ISO 13790:2008,
- przyjmując następującą metodykę obliczania powierzchni ogrzewanej: pole powierzchni podłogi przestrzeni ogrzewanej budynku liczone po wymiarach wewnętrznych, po poziomie podłogi w stanie całkowicie wykończonym z wyłączeniem nieogrzewanych piwnic, garaży lub innych nie użytkowanych części przestrzeni, z uwzględnieniem powierzchni podłogi na wszystkich kondygnacjach, jeśli jest ich więcej niż jedna. W przypadku kondygnacji ze skośnym sufitem do powierzchni ogrzewanej należy doliczyć jedynie część powierzchni podłogi, dla której wysokość w świetle jest równa 1,90 m i więcej. Dla budynków o powierzchni całkowitej użytkowej poniżej 120 m², do powierzchni ogrzewanej można wliczać 100% powierzchni o wysokości pomieszczeń równej 1,40 m i więcej.

3. Procedura weryfikacji projektu budowlanego przez weryfikatora

Weryfikator, w ramach weryfikacji projektu budowlanego, wykonuje następujące czynności:

- sprawdza czy projekt spełnia wymagania formalne opisane w Rozporządzeniu Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego,

- weryfikuje obliczenia wielkości zapotrzebowania na energię użytkową do celów ogrzewania i wentylacji dla projektowanego budynku dołączonych do projektu budowlanego. W przypadku, gdy wynik obliczeń weryfikatora wskazuje na przekroczenie zakładanego standardu energetycznego, projekt uznaje się za niespełniający zasady dofinansowania z programu NFOŚiGW,
- sprawdza czy zastosowano wymagania obowiązkowe opisane w rozdz. I, w tym dokonuje oceny projektu w zakresie występowania mostków cieplnych w konstrukcji budynku oraz określa wpływ tych mostków na wielkość zużycia energii cieplnej przez budynek,
- wypełnia listę sprawdzającą wg wzoru (załączniki A i B do Wytycznych).

Wszystkie obliczenia ciepłe budynku muszą być udokumentowane w postaci załącznika w Wordzie i/lub w Excelu, w przypadku samodzielnego wykonania obliczeń, lub dokumentów w formacie PDF, w przypadku zastosowania technik informatycznych. Załącznik powinien zawierać opis i uzasadnienie przyjętych do obliczeń założeń i danych wyjściowych oraz opis obliczeń w sposób umożliwiający weryfikację wyników pośrednich i wyniku końcowego obliczeń na każdym kolejnym etapie ich wykonywania. W przypadku zastosowania programów komputerowych należy podać informacje dotyczące nazwy i wersji programu oraz dołączyć do dokumentacji pliki wsadowe z danymi do obliczeń w oryginalnej wersji elektronicznej i formacie PDF. To samo dotyczy udokumentowania wyników obliczeń. Należy również zamieścić pełną dokumentację przebiegu obliczeń w wersji PDF i elektronicznej.

Wynikiem weryfikacji jest wypełniona lista sprawdzająca, która łącznie z wyżej wymienionymi informacjami i obliczeniami zawiera jednoznaczną ocenę czy projekt jest zgodny lub nie jest zgodny z wymaganiami opisanymi w regulaminie dofinansowania.

W przypadku budynków budowanych przez dewelopera, po pozytywnej weryfikacji deweloper przekazuje drogą elektroniczną na adres dom@nfosigw.gov.pl, informacje pozwalające zidentyfikować inwestycję spełniającą warunki Programu (w tym: skan Listy Sprawdzającej podpisanej przez weryfikatora).

Jeżeli inwestor nie zgadza się z wynikiem weryfikacji, może odwołać się od opinii weryfikatora do NFOŚiGW.

III. Sposób potwierdzenia spełnienia przez zrealizowane przedsięwzięcie wymagań programu

Ocenę spełnienia wymagań dla wykonanego budynku przeprowadza inny weryfikator niż weryfikację projektu.

Potwierdzenie spełnienia przez zrealizowane przedsięwzięcie wymagań w zakresie standardu energetycznego z określonej grupy (NF15 lub NF40), od którego zależeć będzie fakt przyznania oraz wielkość dofinansowania ze środków NFOŚiGW, należy udokumentować poprzez przedstawienie weryfikatorowi do oceny:

- 1) projektu budowlanego, który uzyskał wcześniejszą pozytywną opinię weryfikatora,
- 2) branżowych projektów wykonawczych,
- 3) oświadczenia inspektora nadzoru (obowiązkowo dla budynków wielorodzinnych) lub kierownika budowy (dla budynków jednorodzinnych, jeśli inspektor nadzoru nie został powołany i prawo tego nie wymaga) ze stwierdzeniem, że wszystkie prace, mające wpływ na charakterystykę energetyczną budynku, zostały wykonane zgodnie z założeniami projektowymi i z wytycznymi NF oraz informacji o zastosowanych materiałach izolacyjnych, oknach i drzwiach zewnętrznych, centrali wentylacyjnej,

urządzeniach grzewczych, elementach automatyki, napędach elektrycznych, pompach.

Do oświadczenia należy załączyć:

- a) aprobaty techniczne dla zastosowanych materiałów izolacyjnych, systemów ociepleń, w szczególności zestaw dokumentów technicznych potwierdzających wartości parametrów ciepłno-wilgotnościowych i charakterystykę materiałów,
  - b) aprobaty techniczne dotyczących zastosowanych ram okiennych, szyb i drzwi zewnętrznych oraz materiałów technicznych potwierdzające spełnienie wymagań dotyczących wartości współczynnika przewodzenia ciepła ramy U_f , W/m^2K , współczynnika przewodzenia ciepła szyby U_g , W/m^2K i wartości liniowego współczynnika przenikania ciepła Ψ_g , W/mK dla zastosowanej ramki dystansowej,
  - c) dokumenty techniczne z certyfikacją uprawnionych instytucji certyfikujących (np. UDT, TUV) dotyczące zastosowanej centrali wentylacyjnej z odzyskiem ciepła, potwierdzające osiągnięcie wymaganej sprawności odzysku ciepła oraz wymaganego poziomu zużycia energii elektrycznej,
  - d) dokumenty techniczne z certyfikacją uprawnionych instytucji certyfikujących (np. UDT, TUV) dotyczące urządzeń grzewczych, potwierdzające sprawność tych urządzeń,
  - e) dokumenty techniczne dotyczące elementów automatyki, napędów elektrycznych, pomp, zastosowanych w instalacjach wentylacyjnej, grzewczej, przygotowania ciepłej wody użytkowej,
  - f) dokumenty potwierdzające zakup ww. materiałów i urządzeń,
- 4) Świadectwa charakterystyki energetycznej budynku, wykonanego zgodnie z wytycznymi określonymi w rozdz. II pkt. 2, wraz z wydrukami obliczeń zapotrzebowania wykonanego budynku na energię użytkową dla celów ogrzewania i wentylacji. Dopuszcza się wykonanie Świadectwa przez weryfikatora oceniającego spełnienie wymagań w zakresie standardu energetycznego,
- 5) protokołów dotyczących:
- a) regulacji systemu wentylacyjnego (patrz pkt. 1),
  - b) regulacji systemu grzewczego (patrz pkt. 2),
  - c) wyników testu szczelności (patrz pkt. 3),
- 6) dokumentacji fotograficznej wszystkich etapów budowy, istotnych z punktu widzenia charakterystyki energetycznej budynku. W szczególności są to etapy:
- a) wykonywania ścian fundamentowych, izolacji podłogi na gruncie, połączenia ścian piwnicy ze stropem i ścianami zewnętrznymi,
  - b) ocieplania ścian zewnętrznych, stropu nad nieogrzewaną piwnicą, dachu, stropu lub stropodachu,
  - c) montażu stolarki okiennej i drzwiowej,
  - d) wykonania detali konstrukcyjnych wrażliwych na powstanie mostków cieplnych, np. płyt balkonowych,
  - e) wykonania systemu wentylacji mechanicznej nawiewno-wywiewnej z odzyskiem ciepła,
  - f) izolowania instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej,
  - g) ułożenia gruntowego wymiennika ciepła (o ile jest projektowany),
- 7) jeżeli nastąpiły odstępstwa od projektu należy je opisać i dołączyć stosowną dokumentację potwierdzającą (m.in. kopię dziennika budowy), ewentualnie uzasadnienie, że nie miały one wpływu na charakterystykę energetyczną budynku.

Weryfikator, w ramach potwierdzenia osiągnięcia standardu energetycznego, wykonuje następujące czynności:

- sprawdza czy inwestor dostarczył wszystkie dokumenty wymienione w punktach 1) – 7),

- ocenia przedstawione dokumenty, w szczególności dotyczące zastosowanych materiałów i urządzeń, protokoły z regulacji instalacji i testu szczelności oraz dokumentację fotograficzną,
- wykonuje obliczenia wielkości zapotrzebowania na energię cieplną użytkową do celów ogrzewania i wentylacji dla wykonanego budynku. W przypadku, gdy wynik obliczeń weryfikatora wskazuje na przekroczenie zakładanego standardu energetycznego, budynek uznaje się za niespełniający zasady dofinansowania z programu NFOŚiGW. W przypadku nie osiągnięcia zakładanego standardu NF15, dotacja może być obniżona do poziomu przewidzianego dla standardu NF40,
- sprawdza czy zastosowano wymagania obowiązkowe opisane w rozdz. I,
- wypełnienia listę sprawdzającą wg wzoru (załączniki C i D do Wytycznych).

Jeżeli inwestor nie zgadza się z wynikiem weryfikacji, może odwołać się od opinii weryfikatora do NFOŚiGW.

1. Regulacja systemu wentylacyjnego

Po zakończeniu prac nad system wentylacji mechanicznej nawiewno-wywiewnej z odzyskiem ciepła, wykonawca sporządza protokół wyregulowania instalacji. Celem protokołu jest potwierdzenie uzyskania projektowanych strumieni powietrza wentylacyjnego. Protokół powinien zawierać przynajmniej następujące informacje:

- 1) dane budynku: adres, powierzchnia, liczba mieszkań,
- 2) data wykonywania badania,
- 3) imię i nazwisko osoby wykonującej badanie lub dane firmy,
- 4) rodzaj instalacji, typ i producent centrali wentylacyjnej,
- 5) wyregulowaną wielkość strumieni powietrza nawiewanego i wywiewanego dla wszystkich nawiewników i wywiewników oraz porównanie ich z wielkościami projektowanymi,
- 6) wielkość całkowitego strumienia powietrza nawiewanego i wywiewanego z budynku oraz porównanie ich z wielkościami projektowanymi,
- 7) sposób działania centrali wentylacyjnej w okresie letnim.

Wyregulowanie musi obejmować całą instalację zarówno w przypadku budynków jednorodzinnych, jak i wielorodzinnych.

2. Regulacja systemu grzewczego

Po zakończeniu prac nad system grzewczym, wykonawca sporządza protokół wyregulowania instalacji. Celem protokołu jest potwierdzenie uzyskania zrównoważenia hydraulicznego instalacji i zapewnienia jej prawidłowej pracy w przyszłości. Protokół powinien zawierać przynajmniej następujące informacje:

- 1) dane budynku: adres, powierzchnia, liczba mieszkań,
- 2) data wykonywania regulacji,
- 3) imię i nazwisko osoby wykonującej badanie lub dane firmy,
- 4) rodzaj instalacji, typ, zastosowany osprzęt, armaturę i źródło ciepła,
- 5) wyregulowane wielkości przepływów czynnika grzewczego oraz porównanie ich z wielkościami projektowanymi,
- 6) wielkość całkowitego zapotrzebowania na moc do celów grzewczych źródła ciepła oraz

porównanie ich z wielkościami projektowanymi,

7) opis sposobu działania układu regulacji automatycznej.

Wyregulowanie musi obejmować całą instalację zarówno w przypadku budynków jednorodzinnych, jak i wielorodzinnych.

3. Test szczelności

Poprawność wykonanych prac należy sprawdzić za pomocą testu szczelności wykonywanego zgodnie z normą PN-EN 13829 „Właściwości cieplne budynków. Określanie przepuszczalności powietrznej budynków. Metoda pomiaru ciśnieniowego z użyciem wentylatora” przy użyciu drzwi nawiewnych. Badanie należy wykonać przy nadciśnieniu i podciśnieniu, metodą B, w budynku niezamieszkałym. Wykonawcą badania może być każdy podmiot posiadający odpowiednie oprzyrządowanie.

Obszar budynku do pomiarów powinien obejmować całą część ogrzewaną, dla której sporządzono charakterystykę energetyczną z uwzględnieniem garaży, piwnic i poddaszy, jeżeli są one ogrzewane. W przypadku budynków wielorodzinnych badaniem powinien być objęty cały budynek lub jego część, w której znajdują się mieszkania w standardzie NF40 i NF15.

Test należy przeprowadzić po wykonaniu wszystkich powłok szczelnych, np. tynków wewnętrznych, powłok paroszczelnych oraz złączy między nimi. Okna, drzwi, wyłazy, drzwi wewnętrzne do części nieogrzewanych powinny być zamontowane. Należy wykonać wszystkie przyłącza, przebicia i instalacje mogące mieć wpływ na szczelność powietrzną obudowy. Jednocześnie konieczne jest zapewnienie dostępu do warstw paroszczelnych i ich połączeń w celu wykrycia i uszczelnienia nieszczelności, np. nie należy przykrywać folii paroszczelnej w dachu płytami gipsowo-kartonowymi oraz wykonywać zabudów podtynkowych.

Podczas przeprowadzania testu szczelności musi być obecny weryfikator, który będzie oceniał spełnienie przez budynek wymagań programu. Jego obecność przy badaniu powinna być potwierdzona odpowiednim podpisem na protokole z badania.

Po wykonaniu badań należy sporządzić raport zawierający:

- 1) dane niezbędne do identyfikacji budynku,
- 2) powołanie się na normę PN-EN 13829 i ewentualnie z nią niezgodności,
- 3) opis obiektu badań,
- 4) opis aparatury i procedury,
- 5) dane pomiarowe i wielkości pochodne,
- 6) datę badania,
- 7) dane i podpis osoby wykonującej badanie.

4. Badania termowizyjne

NFOŚiGW zastrzega sobie prawo dokonania, w okresie trwałości przedsięwzięcia, wrywkowych badań termowizyjnych w celu potwierdzenia odpowiedniej jakości wykonania robót budowlanych związanych z ociepleniem budynku oraz oceny wpływu i zakresu występowania mostków cieplnych.

Badania będą przeprowadzane zgodnie z normą PN – EN 13187:2001” Właściwości cieplne budynków – Jakościowa detekcja wad cieplnych w obudowie budynku – Metoda podczerwieni” i będą zawierały krótki opisowy raport dotyczący jakości wykonania robót budowlanych związanych z ochroną cieplną oraz występowania mostków cieplnych.

IV. Wymagania w zakresie zapewnienia jakości robót budowlanych i procesu budowlanego

Osiągnięcie wymaganego standardu energetycznego budynku NF15 lub NF40 wymaga zastosowania najwyższej jakości materiałów budowlanych i instalacyjnych, o wysokich walorach użytkowych oraz wysokich standardów wykonania i odbiorów robót budowlanych i instalacyjnych.

1. Profesjonalna kadra techniczna

W trakcie realizacji należy ustanowić nadzór budowlany, zgodnie z przepisami ustawy prawo budowlane. Zaleca się ustanowienie Inspektora Nadzoru budowy w przypadku domów jednorodzinnych, ale nie jest to obowiązkowe. W przypadku budowy domów jednorodzinnych wymagane jest ustanowienie jedynie kierownika budowy. W obu przypadkach osoby te powinny posiadać uprawnienia budowlane (do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie) o zakresie zgodnym z zakresem pełnionych przez nie na budowie funkcji. Zarówno kierownik budowy, jak i inspektor nadzoru powinni posiadać również wiedzę i doświadczenie związane z budową domów pasywnych i energooszczędnych, szczególnie w aspekcie zapewnienia jakości i standardów robót i prac o kluczowym znaczeniu dla końcowej jakości i standardu energetycznego. Analogiczne wymagania dotyczą wykonawców robót budowlanych.

Przy doborze wykonawców budynku istotne jest ograniczenie liczby usługodawców. Całość inwestycji powinna być, w miarę możliwości, przeprowadzana przez jedną firmę. Takie działanie pozwala zachować sprawny charakter prac, jak również uniknąć ewentualnych problemów cywilnoprawnych.

2. Materiały i komponenty budowlane. Dopuszczenie wyrobu do obrotu i stosowania, wymagania jakościowe

Każdy produkt i wyrób budowlany stosowany w budownictwie musi posiadać dokumenty potwierdzające jego dopuszczenie do obrotu handlowego.

Po dokonaniu certyfikacji wyrobu budowlanego producent udostępnia deklarację zgodności wyrobu z dokumentem odniesienia, czyli normami, przepisami, normą zharmonizowaną (oznakowanie CE) lub Aprobata Techniczną (oznakowanie B), która stanowi zobowiązanie producenta, że wyrób wykonano zgodnie z udzieloną aprobatą, czyli co najmniej z jakością i parametrami użytkowymi określonymi w tym dokumencie.

Do każdego wyrobu powinna być dołączona (czasem na życzenie) szczegółowa informacja techniczna zawierająca dane dotyczące parametrów jakościowych i użytkowych materiału lub urządzenia, potwierdzająca dotrzymanie zadeklarowanych parametrów i właściwości.

W przypadku np. systemów ociepleń, czyli w przypadku stosowania zestawu wyrobów objętego jednym dokumentem odniesienia, montaż zestawu jest dopuszczalny tylko w kompletnym zestawie potwierdzonym przez dostawcę odpowiednim kompletem dokumentów dopuszczających do obrotu dla całego zestawu, a nie dla pojedynczych komponentów zestawu. Oznacza to m.in., że ocieplenia powinno się wykonywać wyłącznie przy wykorzystaniu kompletnych systemów certyfikowanych jako całość, a nie jako poszczególne komponenty. Najczęściej również zastosowanie kompletnego systemu zamontowanego przez autoryzowanego i certyfikowanego wykonawcę warunkuje uzyskanie pełnej gwarancji jakości wykonanego ocieplenia.

Podobne zasady obowiązują w przypadku urządzeń technicznych i instalacji.

Szczegółowe wymagania dotyczące jakości i parametrów użytkowych komponentów budynków określone są w projekcie budowlanym i branżowych projektach wykonawczych.

Lista Sprawdzająca weryfikacji projektu budowlanego dla budynku jednorodzinnego
Program Priorytetowy: Efektywne wykorzystanie energii.

Część 3) Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych

Wnioskodawca/Deweloper:
Adres przedsięwzięcia:
Powierzchnia ogrzewana budynku:

l.p	Standard budynku jednorodzinnego (zakreśl odpowiedni standard budynku zadeklarowany we wniosku)	NF15	NF40	Spełnienie wymagania		
				TAK	NIE	
1	Projekt budowlany					
1.1	Przedstawiono oświadczenie projektanta, że projekt jest wykonany zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego					
1.2	Projekt zawiera część opisową, rysunkową i obliczeniową					
1.3	Część obliczeniowa zawiera dokumentację przebiegu obliczeń cieplnych, w tym w częściach dotyczących:					
a)	- obliczeń zapotrzebowania na ciepło					
b)	- obliczenia mostków cieplnych					
c)	- obliczenia instalacji, w tym obliczenia doboru wielkości i mocy					
d)	- urządzeń grzewczych, w tym kotłów, pomp ciepła, pieców itp.					
e)	- elementów grzejnych					
f)	- napędów i silników elektrycznych					
g)	- pomp obiegowych, ładujących, cyrkulacyjnych i innych					
h)	- instalacji kolektorów słonecznych (o ile dotyczy)					
i)	- innych urządzeń wytwarzających lub zużywających energię w instalacjach					
1.4	Obliczenia zostały udokumentowane w sposób określony w rozdz. II pkt. 3 Wytycznych					
2	Bryła/konstrukcja budynku					
2.1	Graniczne wartości współczynników przenikania ciepła przegród U_{max} , W/m^2K					
a)	- ściany zewnętrzne	I, II i III strefa klimatyczna	0,10	0,15		
		IV i V strefa klimatyczna	0,08	0,12		
b)	- dachy, stropodachy i stropy pod nieogrzewanymi poddaszami lub nad przejazdami	I, II i III strefa klimatyczna	0,10	0,12		
		IV i V strefa klimatyczna	0,08	0,10		
c)	- stropy nad piwnicami nieogrzewanymi i zamkniętymi przestrzeniami podpodłogowymi, podłogi na gruncie	I, II i III strefa klimatyczna	0,12	0,20		
		IV i V strefa klimatyczna	0,10	0,15		
d)	- okna, okna połaciowe, drzwi balkonowe i powierzchnie przezroczyste nieotwieralne	I, II i III strefa klimatyczna	0,80	1,00		
		IV i V strefa klimatyczna	0,70	0,80		

e)	- drzwi zewnętrzne, garażowe	I, II i III strefa klimatyczna	0,80	1,30		
		IV i V strefa klimatyczna	0,70	1,30		
2.2	Graniczne wartości liniowych współczynników strat ciepła mostków cieplnych, W/mK					
a)	- płyty balkonowe		0,01	0,20		
b)	- pozostałe mostki cieplne		0,01	0,10		
2.3	Szczelność powietrzna budynku n_{50} , 1/h		0,6	1,00		
3	Układy wentylacji mechanicznej nawiewno - wywiewnej z odzyskiem ciepła, %					
3.1	Minimalna sprawność odzysku ciepła, %	I, II i III strefa klimatyczna	90	85		
		IV i V strefa klimatyczna	93 lub 90+ GWC	85		
3.2	Minimalna klasa sprawności zastosowanych napędów elektrycznych		IE3	IE2		
3.3	Maksymalna wartość współczynnika poboru mocy elektrycznej, W/(m ³ /h)		0,40	0,40		
3.4	Maksymalna wartość współczynnika nakładu energii elektrycznej, Wh/m ³		0,40	0,40		
3.5	Minimalna grubość izolacji przewodów, cm		10,0	10,0		
3.6	Automatyka sterująca, umożliwiająca współpracę z ISD (Infrastruktura Sieci Domowych) w zakresie 60/100/150% wydajności, wyłączenia/włączenia centrali oraz przejścia w tryb letni, sterowanie czasowe.		TAK	TAK		
4	Układy i instalacje ogrzewania					
4.1	Minimalna wartość sprawności przesyłu, regulacji, akumulacji i dystrybucji instalacji grzewczej, %		92	90		
4.2	Minimalne grubości izolacji cieplnej rurociągów i armatury dla materiału o współczynniku przewodzenia ciepła $\lambda = 0,035$ W/mK, mm		25	20		
4.3	Minimalna, średnioroczna sprawność wytwarzania energii, dla poszczególnych rodzajów paliw, %					
a)	- węglowe z paleniskiem retortowym i płynną regulacją mocy grzewczej (od 30 do 100%)		85	85		
b)	- biomasa (wyłącznie kotły na paliwa drzewne)		82	82		
c)	- gaz ziemny, gaz płynny, olej opałowy		102	102		
d)	- pompy ciepła (COP)		350 (3,5)	350 (3,5)		
e)	- system ciepłowniczy		98	98		
f)	- energia elektryczna		99	99		
4.4	Wyposażenie instalacji w automatykę pogodową i urządzenie umożliwiające regulację temperatury w pomieszczeniach		TAK	TAK		
4.5	Minimalna klasa sprawności zastosowanych napędów elektrycznych		IE3	IE2		
4.6	Minimalna klasa efektywności energetycznej pomp cyrkulacyjnych, obiegowych i ładujących		A	B		
5	Układy i instalacje do przygotowania ciepłej wody użytkowej					
5.1	Minimalne grubości izolacji cieplnej rurociągów i armatury dla materiału o współczynniku przewodzenia ciepła $\lambda = 0,035$ W/mK, mm		40	30		

5.2	Minimalna średnioroczna sprawność wytwarzania energii, dla poszczególnych rodzajów paliw, %				
a)	- węglowe z paleniskiem retortowym i płynną regulacją mocy grzewczej (30 do 100%)	85	85		
b)	- biomasa (wyłącznie kotły na paliwa drzewne)	82	82		
c)	- gaz ziemny, gaz płynny, olej opałowy	102	102		
d)	- pompy ciepła (COP)	350 (3,5)	350 (3,5)		
e)	- system ciepłowniczy	98	98		
f)	- energia elektryczna	99	99		
5.3	Wyposażenie instalacji w armaturę regulacyjną i systemy elektronicznego sterowania pracą obiegów cyrkulacyjnych	TAK	TAK		
5.4	Minimalna klasa sprawności zastosowanych napędów elektrycznych	IE3	IE2		
5.5	Minimalna klasa efektywności energetycznej pomp cyrkulacyjnych, obiegowych i ładujących.	A	B		
Projekt spełnia / nie spełnia * wytyczne określone dla budynku NF15 / NF40 *		Imię i nazwisko weryfikatora:		Data:	Podpis: .....

* - niepotrzebne skreślić

** - pola czerwone – należy wpisać wartość wskaźnika

- pola zielone – należy zaznaczyć krzyżykiem

Lista Sprawdzająca weryfikacji projektu budowlanego dla budynku wielorodzinnego
Program Priorytetowy: Efektywne wykorzystanie energii.

Część 3) Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych

Deweloper:
Nazwa i adres przedsięwzięcia:
Powierzchnia ogrzewana budynku / Liczba lokali mieszkalnych:

l.p.	Standard budynku wielorodzinnego (zakreśl odpowiedni standard budynku zadeklarowany we wniosku)	NF15	NF40	Spełnienie wymagań		
				TAK	NIE	
1	Projekt budowlany					
1.1	Przedstawiono oświadczenie projektanta, że projekt jest wykonany zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (Dz.U. 2012 nr 0 poz. 462)					
1.2	Projekt zawiera część opisową, rysunkową i obliczeniową					
1.3	Część obliczeniowa zawiera dokumentację przebiegu obliczeń cieplnych, w tym w częściach dotyczących:					
a)	- obliczeń zapotrzebowania na ciepło					
b)	- obliczenia mostków cieplnych					
c)	- obliczenia instalacji, w tym obliczenia doboru wielkości i mocy					
d)	- urządzeń grzewczych, w tym kotłów, pomp ciepła, pieców itp.					
e)	- elementów grzejnych					
f)	- napędów i silników elektrycznych					
g)	- pomp obiegowych, ładujących, cyrkulacyjnych i innych					
h)	- instalacji kolektorów słonecznych					
i)	- innych urządzeń wytwarzających lub zużywających energię w instalacjach					
1.4	Obliczenia zostały udokumentowane w sposób określony w rozdz. II pkt. 3 Wytycznych					
2	Bryła/konstrukcja budynku					
2.1	Graniczne wartości współczynników przenikania ciepła przegród U_{max} , W/m^2K					
a)	- ściany zewnętrzne	I, II i III strefa klimatyczna	0,15	0,20		
		IV i V strefa klimatyczna	0,12	0,15		
b)	- dachy, stropodachy i stropy pod nieogrzewanymi poddaszami lub nad przejazdami	I, II i III strefa klimatyczna	0,12	0,15		
		IV i V strefa klimatyczna	0,12	0,15		
c)	- stropy nad piwnicami nieogrzewanymi i zamkniętymi przestrzeniami podpodłogowymi, podłogi na gruncie	I, II i III strefa klimatyczna	0,15	0,20		
		IV i V strefa klimatyczna	0,15	0,20		
d)	- okna, okna połaciowe, drzwi balkonowe i powierzchnie przezroczyste nieotwieralne	I, II i III strefa klimatyczna	0,80	1,30		
		IV i V strefa klimatyczna	0,80	1,00		

e)	- drzwi zewnętrzne, garażowe	I, II i III strefa klimatyczna	1,00	1,50		
		IV i V strefa klimatyczna	1,00	1,50		
2.2	Graniczne wartości liniowych współczynników strat ciepła mostków cieplnych, W/mK					
a)	- płyty balkonowe		0,01	0,20		
b)	- pozostałe mostki cieplne		0,01	0,10		
1.3	Szczelność powietrzna budynku n_{50} , 1/h		0,6	1,00		
3	Układy wentylacji mechanicznej nawiewno - wywiewnej z odzyskiem ciepła, %					
3.1	Minimalna sprawność odzysku ciepła, %	I, II i III strefa klimatyczna	80	70		
		IV i V strefa klimatyczna	90	80		
3.2	Minimalna klasa sprawności zastosowanych napędów elektrycznych w układzie wentylacji		IE3	IE2		
3.3	Maksymalna wartość współczynnika poboru mocy elektrycznej, W/(m ³ /h)		0,30	0,30		
3.4	Maksymalna wartość współczynnika nakładu energii elektrycznej, Wh/m ³		0,30	0,30		
3.5	Minimalna grubość izolacji przewodów, cm		12,0	12,0		
3.6	Automatyka sterująca, umożliwiająca współpracę z ISD w zakresie 60/100/150% wydajności, wyłączenia/włączenia centrali oraz przejścia w tryb letni, sterowanie czasowe.		TAK	TAK		
4	Układy i instalacje ogrzewania					
4.1	Minimalna wartość sprawności przesyłu, regulacji, akumulacji i dystrybucji instalacji grzewczej, %		90	88		
4.2	Minimalne grubości izolacji cieplnej rurociągów i armatury dla materiału o współczynniku przewodzenia ciepła $\lambda = 0,035$ W/mK, mm		25	20		
4.3	Minimalna, średnioroczna sprawność wytwarzania energii, dla poszczególnych rodzajów paliw, %					
a)	- węglowe z paleniskiem retortowym i płynną regulacją mocy grzewczej (od 30 do 100%)		88	88		
b)	- biomasa (wyłącznie kotły na paliwa drzewne)		86	86		
c)	- gaz ziemny, gaz płynny, olej opałowy		104	104		
d)	- pompy ciepła (COP)		350 (3,5)	350 (3,5)		
e)	- system ciepłowniczy		98	98		
f)	- energia elektryczna		99	99		
4.4	Wyposażenie instalacji w automatykę pogodową i urządzenie umożliwiające regulację temperatury w pomieszczeniach		TAK	TAK		
4.5	Minimalna klasa sprawności zastosowanych napędów elektrycznych w układzie ogrzewania		IE3	IE2		
4.6	Minimalna klasa efektywności energetycznej pomp cyrkulacyjnych, obiegowych i ładujących w układzie ogrzewania.		A	B		
5	Układy i instalacje do przygotowania ciepłej wody użytkowej					
5.1	Minimalne grubości izolacji cieplnej rurociągów i armatury dla materiału o współczynniku przewodzenia ciepła $\lambda = 0,035$ W/mK, mm		40	30		
5.2	Minimalna średnioroczna sprawność wytwarzania energii, dla poszczególnych rodzajów paliw, %					
a)	- węglowe z paleniskiem retortowym i płynną regulacją		88	88		

	mocy grzewczej (30 do 100%)				
b)	- biomasa (wyłącznie kotły na paliwa drzewne)	86	86		
c)	- gaz ziemny, gaz płynny, olej opałowy	104	104		
d)	- pompy ciepła (COP)	350 (3,5)	350 (3,5)		
e)	- system ciepłowniczy	98	98		
f)	- energia elektryczna	99	99		
5.3	Wyposażenie instalacji w armaturę regulacyjną i systemy elektronicznego sterowania pracą obiegów cyrkulacyjnych	TAK	TAK		
5.4	Minimalna klasa sprawności zastosowanych napędów elektrycznych w układzie przygotowania cwu	IE3	IE2		
5.5	Minimalna klasa efektywności energetycznej pomp cyrkulacyjnych, obiegowych i ładujących w układzie przygotowania cwu.	A	B		
Projekt spełnia / nie spełnia * wytyczne określone dla budynku NF15 / NF40 *		Imię i nazwisko weryfikatora:		Data:	Podpis: .....

* - niepotrzebne skreślić

** - pola czerwone – należy wpisać wartość wskaźnika

- pola zielone – należy zaznaczyć krzyżykiem

Lista Sprawdzająca potwierdzenia standardu energetycznego dla budynku jednorodzinnego

Program Priorytetowy: Efektywne wykorzystanie energii.

Część 3) Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych

Wnioskodawca/Deweloper:
Adres przedsięwzięcia:
Powierzchnia ogrzewana budynku:

l.p	Standard budynku jednorodzinnego	NF15	NF40	Spełnienie wymagań**		
				TAK dla NF15	TAK dla NF40	NIE
	(Zakreśl odpowiedni standard budynku zadeklarowany we wniosku)					
1	Świadectwo charakterystyki energetycznej budynku, wykonane z uwzględnieniem wytycznych, potwierdza uzyskanie przez budynek wymaganego standardu energetycznego, a wskaźnik EUco wynosi					
2. Przebieg procesu budowlanego						
2.1	Przedstawiono oświadczenie inspektora nadzoru lub kierownika budowy, że budynek jest wykonany zgodnie z zatwierdzonym projektem i pozwoleniem na budowę albo został wykonany projekt zamienny / powykonawczy uwzględniający wprowadzone w trakcie budowy zmiany lub wprowadzone zmiany do projektu nie miały wpływu na charakterystykę energetyczną budynku.					
2.2	Wszystkie, mające wpływ na standard energetyczny, materiały użyte do budowy oraz elementy okien i drzwi zewnętrznych, posiadają aprobaty techniczne i/lub świadectwa zgodności lub zostały dopuszczone do obrotu handlowego w budownictwie na podstawie innych dokumentów.					
2.3	Wszystkie, mające wpływ na standard energetyczny, urządzenia zamontowane w budynku posiadają oznakowanie lub dokumenty potwierdzające dopuszczenie do użytkowania na terenie Unii Europejskiej					
2.4	Nie stwierdzono oznak wizualnych wskazujących na nieprawidłową jakość robót budowlanych w obiekcie, mających wpływ na standard energetyczny:					
a)	na podstawie dokumentacji fotograficznej					
b)	na podstawie wizji lokalnej					
3. Bryła/konstrukcja budynku						
3.1	Wartości współczynników przenikania ciepła przegród U są nie wyższe niż podane wartości graniczne U_{max} i wynoszą, W/m^2K :	NF15	NF40			
a)	dla ścian zewnętrznych					
	- I, II, III strefa klimatyczna	$\leq 0,10$	$\leq 0,15$			
	- IV, V strefa klimatyczna	$\leq 0,08$	$\leq 0,12$			
b)	dla dachów, stropodachów, stropów pod nieogrzewanymi poddaszami lub nad					
	- I, II, III strefa klimatyczna	$\leq 0,10$	$\leq 0,12$			
	- IV, V strefa klimatyczna	$\leq 0,08$	$\leq 0,10$			

	przejazdami						
c)	dla stropów nad piwnicami nieogrzewanymi i zamkniętymi przestrzeniami podpodłogowymi, podłóg na gruncie	- I, II, III strefa klimatyczna	$\leq 0,12$	$\leq 0,20$			
		- IV, V strefa klimatyczna	$\leq 0,10$	$\leq 0,15$			
d)	dla okien, okien połaciowych, drzwi balkonowych i powierzchni przezroczystych nieotwieralnych	- I, II, III strefa klimatyczna	$\leq 0,80$	$\leq 1,00$			
		- IV, V strefa klimatyczna	$\leq 0,70$	$\leq 0,80$			
e)	dla drzwi zewnętrznych, garażowych	- I, II, III strefa klimatyczna	$\leq 0,80$	$\leq 1,30$			
		- IV, V strefa klimatyczna	$\leq 0,70$	$\leq 1,30$			
3.2	Graniczne wartości liniowych współczynników strat ciepła mostków cieplnych są nie wyższe niż podane wartości graniczne i wynoszą, W/mK:		NF15	NF40			
a)	dla płyt balkonowych		$\leq 0,01$	$\leq 0,20$			
b)	dla pozostałych mostków cieplnych		$\leq 0,01$	$\leq 0,10$			
3.3	Z protokołu dla przeprowadzonego testu szczelności powietrznej budynku wynika, że budynek spełnił wymagania dla standardu, 1/h		$\leq 0,6$	$\leq 1,0$			
4. Układy wentylacji mechanicznej nawiewno - wywiewnej z odzyskiem ciepła							
4.1	Wartości współczynników charakteryzujących układ wentylacji nie przekraczają podanych wartości granicznych i wynoszą:		NF15	NF40			
a)	dla sprawności nominalnej temperaturowej odzysku ciepła, %	- I, II, III strefa klimatyczna	≥ 90	≥ 85			
		- IV, V strefa klimatyczna	≥ 93 lub 90+ GWC	≥ 85			
b)	dla współczynnika poboru mocy elektrycznej, W/(m ³ /h)		$\leq 0,40$	$\leq 0,40$			
c)	dla współczynnika nakładu energii elektrycznej, Wh/m ³		$\leq 0,40$	$\leq 0,40$			
d)	dla grubości izolacji przewodów, cm		$\geq 10,0$	$\geq 10,0$			
4.2	Klasa sprawności zastosowanych napędów elektrycznych w układzie wentylacji jest zgodna z wytycznymi						
4.3	Zainstalowano automatykę sterującą, umożliwiającą współpracę z ISD (Infrastruktura Sieci Domowych) w zakresie 60/100/150% wydajności, wyłączenia/włączenia centrali oraz przejścia w tryb letni, sterowanie czasowe.						
4.4	Protokół wyregulowania systemu wentylacyjnego potwierdza prawidłowe przeprowadzenie regulacji						
5. Układy i instalacje ogrzewania							
5.1	Wartości współczynników charakteryzujących		NF15	NF40			

	układ ogrzewania nie przekraczają podanych wartości granicznych i wynoszą:				
a)	dla sprawności przesyłu, regulacji, akumulacji i dystrybucji instalacji grzewczej, %	≥92	≥90		
b)	dla grubości izolacji cieplnej rurociągów i armatury dla materiału o współczynniku przewodzenia ciepła $\lambda = 0,035$ W/mK, mm	≥25	≥20		
c)	dla średniorocznej sprawności wytwarzania energii, dla poszczególnych rodzajów paliw, %	- węglowe	≥85	≥85	
		- biomasa	≥82	≥82	
		- gaz, olej	≥102	≥102	
		- pompa ciepła	≥350	≥350	
		- system ciepłowniczy	≥98	≥98	
		- energia elektryczna	≥99	≥99	
5.2	Instalacja grzewcza jest wyposażona w automatykę pogodową i urządzenie umożliwiające regulację temperatury w pomieszczeniach				
5.3	Klasa sprawności zastosowanych napędów elektrycznych w układzie ogrzewania jest zgodna z wytycznymi				
5.4	Klasa efektywności energetycznej pomp cyrkulacyjnych, obiegowych i ładujących w układzie ogrzewania jest zgodna z wytycznymi				
5.5	Protokół regulacji systemu grzewczego potwierdza prawidłowe przeprowadzenie regulacji				
6. Układy i instalacje do przygotowania ciepłej wody użytkowej					
6.1	Wartości współczynników charakteryzujących układ przygotowania ciepłej wody użytkowej, nie przekraczają podanych wartości granicznych i wynoszą:	NF15	NF40		
a)	dla grubości izolacji cieplnej rurociągów i armatury dla materiału o współczynniku przewodzenia ciepła $\lambda = 0,035$ W/mK, mm	≥40	≥30		
b)	dla średniorocznej sprawności wytwarzania energii, dla poszczególnych rodzajów paliw, %	- węglowe	≥85	≥85	
		- biomasa	≥82	≥82	
		- gaz, olej	≥102	≥102	
		- pompa ciepła	≥350	≥350	
		- system ciepłowniczy	≥98	≥98	
		- energia elektryczna	≥99	≥99	
6.2	Klasa sprawności zastosowanych napędów elektrycznych w układzie przygotowania cwu jest zgodna z wytycznymi				
6.3	Klasa efektywności energetycznej pomp cyrkulacyjnych, obiegowych i ładujących w układzie przygotowania cwu jest zgodna z wytycznymi				
6.4	Instalacja jest wyposażona w armaturę regulacyjną i systemy elektronicznego sterowania pracą obiegów cyrkulacyjnych				
Budynek został / nie został* zrealizowany zgodnie z wytycznymi określonymi dla budynku NF15 / NF40 *		Imię i nazwisko weryfikatora:		Data:	Podpis: .....

* - niepotrzebne skreślić

** - pola czerwone – należy wpisać wartość wskaźnika

- pola zielone – należy zaznaczyć krzyżykiem

Lista Sprawdzająca potwierdzenia standardu energetycznego dla budynku wielorodzinnego

Program Priorytetowy: Efektywne wykorzystanie energii.

Część 3) Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych

Deweloper:
Nazwa i adres przedsięwzięcia:
Powierzchnia ogrzewana budynku / Liczba lokali mieszkalnych:

l.p.	Standard budynku jednorodzinnego	NF15	NF40	Spełnienie wymagań**		
				TAK dla NF15	TAK dla NF40	NIE
	(Zakreśl odpowiedni standard budynku zadeklarowany we wniosku)					
1	Świadectwo charakterystyki energetycznej budynku, wykonane z uwzględnieniem wytycznych, potwierdza uzyskanie przez budynek wymaganego standardu energetycznego, a wskaźnik EUco wynosi					
2. Przebieg procesu budowlanego						
2.1	Przedstawiono oświadczenie inspektora nadzoru lub kierownika budowy, że budynek jest wykonany zgodnie z zatwierdzonym projektem i pozwoleniem na budowę albo został wykonany projekt zamienny / powykonawczy uwzględniający wprowadzone w trakcie budowy zmiany lub wprowadzone zmiany do projektu nie miały wpływu na charakterystykę energetyczną budynku.					
2.2	Wszystkie, mające wpływ na standard energetyczny, materiały użyte do budowy oraz elementy okien i drzwi zewnętrznych, posiadają aprobaty techniczne i/lub świadectwa zgodności lub zostały dopuszczone do obrotu handlowego w budownictwie na podstawie innych dokumentów.					
2.3	Wszystkie, mające wpływ na standard energetyczny, urządzenia zamontowane w budynku posiadają oznakowanie lub dokumenty potwierdzające dopuszczenie do użytkowania na terenie Unii Europejskiej					
2.4	Nie stwierdzono oznak wizualnych wskazujących na nieprawidłową jakość robót budowlanych w obiekcie, mających wpływ na standard energetyczny:					
a)	na podstawie dokumentacji fotograficznej					
b)	na podstawie wizji lokalnej					
3. Bryła/konstrukcja budynku						
3.1	Wartości współczynników przenikania ciepła przegród U są nie wyższe niż podane wartości graniczne U_{max} i wynoszą, W/m^2K :	NF15	NF40			
a)	dla ścian zewnętrznych					
	- I, II, III strefa klimatyczna	$\leq 0,15$	$\leq 0,20$			
	- IV, V strefa klimatyczna	$\leq 0,12$	$\leq 0,15$			
b)	dla dachów, stropodachów, stropów pod nieogrzewanymi poddaszami lub nad					
	- I, II, III strefa klimatyczna	$\leq 0,12$	$\leq 0,15$			
	- IV, V strefa klimatyczna	$\leq 0,12$	$\leq 0,15$			

	przejazdami						
c)	dla stropów nad piwnicami nieogrzewanymi i zamkniętymi przestrzeniami podpodłogowymi, podłóg na gruncie	- I, II, III strefa klimatyczna	$\leq 0,15$	$\leq 0,20$			
		- IV, V strefa klimatyczna	$\leq 0,15$	$\leq 0,20$			
d)	dla okien, okien połaciowych, drzwi balkonowych i powierzchni przezroczystych nieotwieralnych	- I, II, III strefa klimatyczna	$\leq 0,80$	$\leq 1,30$			
		- IV, V strefa klimatyczna	$\leq 0,80$	$\leq 1,00$			
e)	dla drzwi zewnętrznych, garażowych	- I, II, III strefa klimatyczna	$\leq 1,00$	$\leq 1,50$			
		- IV, V strefa klimatyczna	$\leq 1,00$	$\leq 1,50$			
3.2	Graniczne wartości liniowych współczynników strat ciepła mostków cieplnych są nie wyższe niż podane wartości graniczne i wynoszą, W/mK:		NF15	NF40			
a)	dla płyt balkonowych		$\leq 0,01$	$\leq 0,20$			
b)	dla pozostałych mostków cieplnych		$\leq 0,01$	$\leq 0,10$			
3.3	Z protokołu dla przeprowadzonego testu szczelności powietrznej budynku wynika, że budynek spełnił wymagania dla standardu, 1/h		$\leq 0,6$	$\leq 1,0$			
4. Układy wentylacji mechanicznej nawiewno - wywiewnej z odzyskiem ciepła							
4.1	Wartości współczynników charakteryzujących układ wentylacji nie przekraczają podanych wartości granicznych i wynoszą:		NF15	NF40			
a)	dla sprawności nominalnej temperaturowej odzysku ciepła, %	- I, II, III strefa klimatyczna	≥ 80	≥ 70			
		- IV, V strefa klimatyczna	≥ 90	≥ 80			
b)	dla współczynnika poboru mocy elektrycznej, W/(m ³ /h)		$\leq 0,30$	$\leq 0,30$			
c)	dla współczynnika nakładu energii elektrycznej, Wh/m ³		$\leq 0,30$	$\leq 0,30$			
d)	dla grubości izolacji przewodów, cm		$\geq 12,0$	$\geq 12,0$			
4.2	Klasa sprawności zastosowanych napędów elektrycznych w układzie wentylacji jest zgodna z wytycznymi						
4.3	Zainstalowano automatykę sterującą, umożliwiającą współpracę z ISD (Infrastruktura Sieci Domowych) w zakresie 60/100/150% wydajności, wyłączenia/włączenia centrali oraz przejścia w tryb letni, sterowanie czasowe.						
4.4	Protokół wyregulowania systemu wentylacyjnego potwierdza prawidłowe przeprowadzenie regulacji						
5. Układy i instalacje ogrzewania							
5.1	Wartości współczynników charakteryzujących układ ogrzewania nie przekraczają podanych wartości granicznych i wynoszą:		NF15	NF40			

a)	dla sprawności przesyłu, regulacji, akumulacji i dystrybucji instalacji grzewczej, %	≥90	≥88			
b)	dla grubości izolacji cieplnej rurociągów i armatury dla materiału o współczynniku przewodzenia ciepła $\lambda = 0,035 \text{ W/mK}$, mm	≥25	≥20			
c)	dla średniorocznej sprawności wytwarzania energii, dla poszczególnych rodzajów paliw, %	- węglowe	≥88	≥88		
		- biomasa	≥86	≥86		
		- gaz, olej	≥104	≥104		
		- pompa ciepła	≥350	≥350		
		- system ciepłowniczy	≥98	≥98		
		- energia elektryczna	≥99	≥99		
5.2	Instalacja grzewcza jest wyposażona w automatykę pogodową i urządzenie umożliwiające regulację temperatury w pomieszczeniach					
5.3	Klasa sprawności zastosowanych napędów elektrycznych w układzie ogrzewania jest zgodna z wytycznymi					
5.4	Klasa efektywności energetycznej pomp cyrkulacyjnych, obiegowych i ładujących w układzie ogrzewania jest zgodna z wytycznymi					
5.5	Protokół regulacji systemu grzewczego potwierdza prawidłowe przeprowadzenie regulacji					
6. Układy i instalacje do przygotowania ciepłej wody użytkowej						
6.1	Wartości współczynników charakteryzujących układ przygotowania ciepłej wody użytkowej, nie przekraczają podanych wartości granicznych i wynoszą:	NF15	NF40			
a)	dla grubości izolacji cieplnej rurociągów i armatury dla materiału o współczynniku przewodzenia ciepła $\lambda = 0,035 \text{ W/mK}$, mm	≥40	≥30			
b)	dla średniorocznej sprawności wytwarzania energii, dla poszczególnych rodzajów paliw, %	- węglowe	≥88	≥88		
		- biomasa	≥86	≥86		
		- gaz, olej	≥104	≥104		
		- pompa ciepła	≥350	≥350		
		- system ciepłowniczy	≥98	≥98		
		- energia elektryczna	≥99	≥99		
6.2	Klasa sprawności zastosowanych napędów elektrycznych w układzie przygotowania cwu jest zgodna z wytycznymi					
6.3	Klasa efektywności energetycznej pomp cyrkulacyjnych, obiegowych i ładujących w układzie przygotowania cwu jest zgodna z wytycznymi					
6.4	Instalacja jest wyposażona w armaturę regulacyjną i systemy elektronicznego sterowania pracą obiegów cyrkulacyjnych					
Budynek został / nie został* zrealizowany zgodnie z wytycznymi określonymi dla budynku NF15 / NF40 *		Imię i nazwisko weryfikatora:		Data:	Podpis:	

* - niepotrzebne skreślić

** - pola czerwone – należy wpisać wartość wskaźnika

- pola zielone – należy zaznaczyć krzyżykiem